

מסורת הש"ס

(א) סוטה מד. אהלות פט"ו
(מ"ח, ז) הציור ע"פ הרש"ש

מוסף רש"י

לעשות לחצירו קצר לרץ לעשות חלל
 מעלה על פי המערה מקום פניו ו'
 על ו': **מלא המטה וקורביו**. כלומר
 נושא המטה: **ופוחה נוסבה שפי**
מערוס. **הך מערה** דלעיל ועוד
 מערה אחרת כנגדה דהוו להו ז'
 מערוס צין הכל נחלז וצכל אחת ש'
 בה ח' כורין ועכשיו יוכלו נושא'
 המטה לצא מכאן ומכאן קרב האדדין
 שאין שם מערה לחלז ולא יהו
 דורסין על גבי המערות. וליכא
 לפרושי ופוחה נוסבה שפי מערות
 בר מהך דלעיל דהוו להו ג' דהא
 פרכין בגמ' [ע"ב] דאי לא מימא הכי ד'
 מערות לר"ש היכי עבדי להו כו'
 ואי איתא הכי נמי הוה מצי לאקשוי
 ההיא ארסיה עממה בג' מערות
 לרבנן. והא דתנא לעיל מערה ואח"כ

יחזר הקבר. שלמי המערה
 דלמחר צד צינן קריבת
 ג"כ שטחין קריבת גדולת
 (ד' ז"ל) עד ג"ש וחומר
 נכסותיה סביב צינן ארסיה
 נמדת המה ותחבין לחותן
 והסערה מקורה בתקרה
 וישבו וישבו גומא רחבה
 נבד המערה ופוחה ש'
 התערה לחן גומא צינן
 ופוחה מנין פתח. ואותה
 גומא לא יכלו קרב האדדין
 העומד בתוכו טורח.

כל מקום הארץ עומד בה
 טהור. דצין מערה חלקה
 היסנה ומחלחלה נכרות, לא
 גזר רבנן בתמיס שחוכה
 יתספספו ד' אמות סביבותה
 חלל המערה, דדי גזר רבנן
 חלחלי אמות בתת הטעל
 הארץ, וכן נחלחל חלל אגל
 המערה, דדי להרוקס את
 האדם נחלחלי על הטהרה,
 אגל כאן פי היבר (סו).

מוסף תוספות

א. שאין חוצר מספיק
 שטח שהרי שני מדרותיו
 נכגדו לו והשוכנין ארבע
 אמות נמצאו צריכין שטוחה
 חוצרת קבר אתן אלף ש"ס
 ערמין. ב. עין שני
 למקח אין לחריז עד למטמא
 וכן שני שני דוחת טפה.
 ג. [ד]כנים גזרו אלא
 מהם מטמא כל הכנס
 בארבע אמותיו כדי שלא
 יגרילו ואלו הן הדרות הקרב
 וזהו יחול סבור שלא לקבל
 שני לחוש שפשוט ידו
 ויחולל את אדעתה. ד. כשי
 טוסק ממ. ז. [חייבין] ו
 נפשו השוכנין כבין נר
 ערמין. ח. חצר
 ששמיים נכס מוס' הא"ש.
 ט. והי"ש והמורשבים ששטח
 החוכנין כבין עד היו חצר
 המכירה, ולפי"א לא קשה
 מרשות הנוס'.

רבינו גרשום

[illegible]

(א) נראה ד"ל הוספה על ה' הרי ו'.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

קא.

עין משפט
נר מצוה

א מיי פ"ו מהל' טומאת מת הלכה ט וע"ש:

רבינו גרשום (המשך)

[illegible]

וּרְחֹבָן שָׁשָׂה. וּפָאִי לַמֶּלֶךְ צָבֹוֹה (דף ת.א) שְׁהָאֵדָם תּוֹפֵס אִמָּה הֵייוֹ כְּשֶׁשָׂוָה לְצֹוֹה אֶבֶל מִמָּה שִׁמְיוֹ לְצֹוֹה כֹּל כִּךְ אָף עִם הָאֵרֶוֹן לֹא הָיָה כִּי אִם אִמָּה וְתַדַּע דְּבָלָא מְלָבֹוֹשׁ אֵין מְחֻזָּק אִמָּה דְהָא מְקֻוֹה אֵינוֹ אֶלָּא אִמָּה עַל אִמָּה בְּרוּם ג' אִמָּוֹת וְאִם עֵרֹוֹם מְחֻזָּק אִמָּה בְּרוּם אִמָּה בְּצִמְתָּא אֵין יָתִיב:

ועושה חצר על פתח המערה.

כאן משמע שהחזר גבוה
מן המערה דהא צעי למימר
בגמרא שאחד מימין הפתח ואחד
משמאל נכנסין לתוך החצר דקאמר
בגמרא אי לבריאי לא קא מיתדאי
ווקשה דבפרק משוח מלחמה (סוטה דף
מזר). משמע שאין החצר שזה עס
קרקע עולם אלא עמוק וזריך לעלות
כשיצא ממנו דמפליג בין פתחה
למעלה לפתחה מן הצד וכן פ"ה
שם וי"ל דאע"פ שהחצר עמוקה
המערה עמוקה הימנה:

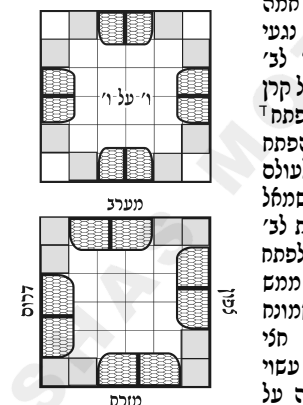
אני לבראי הא קא מיתדשי. ה"ה

דה"מ למיפרך הא קא נגעי
אהדדי^א אלא אומר ר"מ משום דה"מ
לשנוי במעמיק כדמשינן בסמוך
חצור הקבר העומד בתוכה שחור.

ה'תשס"ח הינו חזית כיון שיש לו מערכות נדירות וכן תימנה בחמה
לכך האמר בפרק משוח מלחמה (ש) דמת תופס ארבע
היאם היתה להם מחיימי ודוקא בחצר הוא דמסיימי מחילות
אינו תופס ופ"ה לחול שם בשדה תיבה ומגדל^ב:

מה אכתי העומד בתוכו אחאי טהור

הא מה תפיס ד' אמות דהא לא מסיימי מחיתא^א שהא
קבור צחוך דהאר עלמיו ואם היינו אומרים דכותל המערה הוא אמה
לחתי שפיר אכל לא משמע הכי לקמן דחשיב כ"ב לר"ש ו"ה לרבנן
משמע שאין צ"ן חלל המערה לחצר כלום וכו' דמדהרד ל"ה מחיתה
סביב המה א"כ הו' חצר שש על וסגר ממנה הדב' שיש ח'
ממנים לד' פתחי דהאר הפתוחין לד' מערות [ועוד] קשה לר"י דלצ"ן
ימין שאין פתח המערה רחב אלא ב' אמות ואין יכנסו עס המה
דע"כ אין צ"ן יומה דכור העשוי כמין גג רחב אמה על אמה וא"כ



המחשבה והאמת והע"פ שאלו מקפידין בצאותו שמושב לבד לרוב המערה להרחיקה
וזה חלי אמה אע"פ שאותו שמושב באורך המערה רחוק
במקו כן מקו זה חלי אמה ומתרחק והולך בשוה ללד דרום והמונח
המערה הולך בשוה ללד מזרח ואין מקורבין יחד אלא
לא חילקו חכמים בשוכבין ועוד יש ליתן טעם דאפילו
היו מרחיקין אותו שמושב לבד לרוב המערה חלי אמה מן הקרן לא
היו מרחיקין כלום שלא היו יכולים לפחות אמה ברוב המערה
בשכיל כך ולקצר דאם כן רחבה ה' וזה אינו יכול להיות לר"ש מפני
הכוכבין שכלל הפתח מימין ומשמאל ולרבעו נמי לדיכא כוכבין
לכל הפתח לא הוו יכולים לקצר רחבה מד' דאם כן איך היו מנמיסין
הארץ

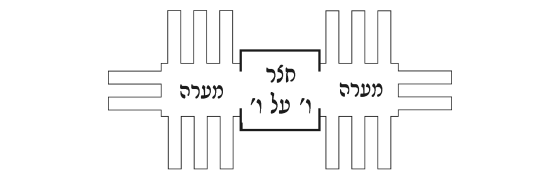
דאי הא קמיתדשי ותו הסנן חלר הקבר

ל הפתח ואחד מימינו לאזהר לא ממשך ארכו והיאך חופרין ד' אמות
תחת ואחד משמאל ומימין הכוכין תחת קרקע החצר ד' אמות: הא
שם הרבה. ולא דמי לדריסת נוסף המטה שדורסין על גבי המערות
לא לפי קפי' ר"ש: וכן. דאם תמצי לומר דלדוושא לא חייב המנן בהדיא
גבי המערות לר"ש ועכשיו עומד בחצר הקבר טהור דלין כאן
ובספרים שלנו כתוב אי לגואי בתוך המערה שחופר קבר ד' אמות
לו ולא נהירא דלין זה דומה לשאר הכוכין ולא חסיק אדעתיה
בגמרא אלן בחיולת הוא כשאר כוכין והלכך פריך אי לנראה אי קא
נענה כי עשה שני כוכין מצינו להם הפתח וקופין מנין צור עמוקין
רמזשם הוא פורתא לא מיתדשי שאין ממקדשין כל כך אחורי הפתח:
קבורת

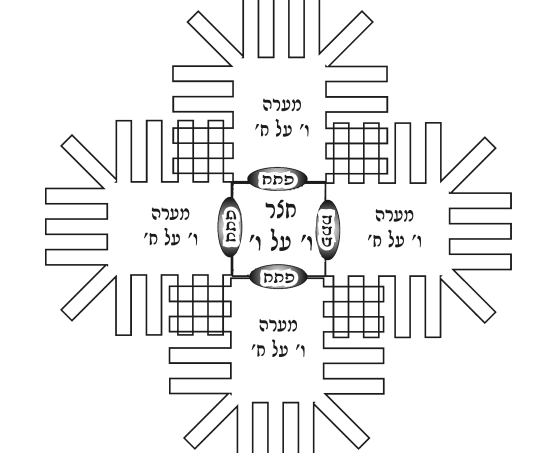
בכּוֹתל שֶׁאֲרָכּוֹ ח' ד' אֲמוֹת לרוֹחַב הַד' כּוֹסֵף וּג' אֲמוֹת שֶׁשֶׁלָּה אֲחִירֹת שֶׁצִּינִיָּהּן וְשֵׁי חֲלָאִי אִמָּה לִשְׁנֵי הַזְּווִיֹּת שֶׁל אוֹתוֹ הַכוֹתֵל הַהִרִי ח' אֲמוֹת: **אֶחָד מִיָּמִין הַפֶּסֶח כּו'.** בְּגִמְרָא מִפְּרָשׁ הִיכִי קִיַּיְמִי: **עוֹשֶׂה חֶלֶר כּו'.** צִין הַמוֹכֵר מִקּוֹם לַחֲבִירוֹ לַעֲשׂוֹת קֶבֶר צִין הַמַּקְבֵּל

לעשות לחצירו קצר כרץ לעשות חצר
למעלה על פי המערה מקום פניו ו'
על ו': **כמלא המטה וקורביו**. כלומר
ובשאי המטה: **ופותח לפוכה שמי**
ממערות. הך מערה דלעיל ועוד
למערה אחרת כנגדה דהו להו ז'
ממערות צין הכל נחצר וכל אחת ש'
בה ח' כוכין ועכשיו יוכלו נוסאי
המטה לבא מכאן ומכאן מן האדדין
שאיין שם מערה לחצר ולא יהו
דורסין על גבי המערות. וליכא
לפרוש' ופותח לתוכה שמי מערות
בזר מהך דלעיל דהו להו ג' דהא
פרכינן בגמ' [ע"פ] דאי לא תימא הכי ד'
למערות לר"ש הכי עבד להו כו'
האי איתא הכי נמי הוה מצי לאקשו'
ההיא קושיא עצמה ג' מערות
לרבנן. והא דחנא לעיל מערה ואח"כ

מערות ואחר כך מערה שנייה שכנגדה דהיינו לימני עושה חצר ופותח למזרח ב' מערות והלא אין קריו חצר עד שיעשה מחלה המערה שהחצר בפניה דאין קריו חצר אלא דבר שהוא כניסת בית או כניסת מערה: ומוכרז ב' מערות ומוכרז לצד חצר חלל מקום ולעשות שמי פותח למזרח. מערות שלל זה מותר הקר הוא: מערה דרגנן כזה:



ד' שמעון אומר ארבע. מערות נריך לעשות מארבע רוחות
החזר וכל מערה י"ג כוכין כזה:



דהכל לפי הסלע. אכובין קאי שאם הקרקע חזק א"ל הפרש אמה בין בוך לכוך לכותל ועושה יותר מ"ג כובין ואם סלע הבא בידים ירחיק ויותר מאמה זה מזה ולא יעשה יותר מד' או ה' כובין במערה ומי מתקנצל לעשות קצר לחצירו אין חושבין לכובין אלא לפי חזק הקרקע וירבה או ימעט כובין. ונראה צעירי דלמערות גמי קאי דהכל לפי הסלע יעשה מערות הרבה מכל ד' ורש"י התספתא (פ"ו ה"ו) מוכיח דקא תלמי ופוחת למוכס שתי מערות ר"ל אומר ד' לר' רוחסית' ר' יהודה אומר בטלה הבא בידו פוחת את שמימי מערות אסת אמרו לו ר' יהודה

ה'אפשר לר"ש נושאי המטה עוזבין על גבי המערות: **גמ'** ה"ג בפי' המעומד בצומו עהור. והכי פירושו הני תרי כוכי דר"ש דקתני אחד משל ארכן. אם בכותל המערה שחתם החצר חופרין אותו אחד מימין וברגלי נושאי המטה וקוצריה שמושבים שם המטה ומשתה ההוקפות מכל כד שצמדיאן את המטה לאחר דהסם בצביל יתרון לפי ההנכנס לאחר הקצר בשדה תיבה ומגדל ולא נטמא צמה שעבר בוך ואם איתא הרי נטמא צהאל שמהיל על גבי הכוכין שחתם החצר בקרקע המערה את קא מיתדשי כשרוצה לקבור צוכי הכותל הס' ולתקשקש ישיא בוך על משהנה שם שחר הכוכין ליתר חתם שוליה' מיתדשי: **דעיד** לה כחין נגר. מנעול של פתח זקוף שירות למלמלה עש' ד' אמות ורחבין ו' על' ו' ונתן המתיס זקופים ובסמךד לכותל החצר עש'

חופרין שיעור כוכין הללו ומכניסין בכרך המת בארונו: ר' שמעון אומר עושה תוכה של אמות באורך ופוחת לתוכה וכורה בתחילה י"א כוכין ד' מיכן כבולת האורך שירחיק מכותל ובתל והכרך אמה בין כוך ראשון לכוך שני אמה וכוך שני אמה ובין כוך שני לכוך שלישי